

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 185/04-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. januára 2005 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Mazáka o sťažnosti Dušana Tomku, bytom K., zastúpeného advokátom JUDr. R. K., K., namietajúcej porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 25 Cb 166/02 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Dušana Tomku na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 25 Cb 166/02 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava II p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 25 Cb 166/02 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Dušanovi Tomkovi n e p r i z n á v a finančné zadosťučinenie.

4. Okresný súd Bratislava II j e p o v i n n ý uhradiť Dušanovi Tomkovi trovy právneho zastúpenia 9 342 Sk (slovom deväťtisícristoštyridsaťdva slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. R. K., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 23. apríla 2004 doručené podanie Dušana Tomku, bytom K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. R. K., K., ktoré bolo označené ako „*Ústavná sťažnosť pre porušenie základných práv podľa čl. 127 Ústavy SR*“. Z jeho obsahu vyplynulo, že sťažovateľ podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) namieta porušovanie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 25 Cb 166/02, ktorá sa týka žaloby sťažovateľa o vydanie daňových dokladov a o vydanie bezdôvodného obohatenia.

Sťažovateľ podal 10. októbra 2002 žalobu na okresnom súde o vydanie daňových dokladov a o vydanie bezdôvodného obohatenia. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol:

„Od uvedenej doby však sťažovateľ ako žalobca nezaznamenal nijaký úkon súdu smerujúci k vybaveniu veci, čo znamená, že porušovateľ vo veci bezdôvodne nekoná už takmer jeden a pol roka...“

Sťažovateľ... podal dňa 11. 3. 2004 v súlade s ust. §§ 17 a nasl. zák. č. 80/1992 Zb. sťažnosť predsedovi porušovateľa na prietahy v konaní a požiadal ho o zjednanie nápravy... Do dnešného dňa však nedošlo k zjednaniu nápravy a sťažovateľ dokonca na svoju sťažnosť ani nedostal odpoveď.“

Keďže sťažnosť v predloženej podobe nespĺňala zákonom predpísané náležitosti, ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa na jej doplnenie v určenej lehote. Právny zástupca sťažovateľa v odpovedi na túto výzvu doručenej ústavnému súdu 13. mája 2004 doplnil sťažnosť a upresnil jej petit.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd prijal sťažnosť na ďalšie konanie a po jej prerokovaní vydal tento nález:

„Základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorým je Slovenská republika viazaná, nečinnosťou porušovateľa (pozn.: Okresný súd Bratislava II) v konaní sp. zn.: 25 Cb 166/02, sťažovateľa ako žalobcu proti žalovanému VÚB, a. s. Bratislava, so sídlom Mlynské nivy č. 1, IČO: 31 320 155 o vydanie daňových dokladov a o vydanie bezdôvodného obohatenia porušené bolo.

Ústavný súd prikazuje porušovateľovi, aby v konaní sp. zn.: 25 Cb 166/02, sťažovateľa ako žalobcu proti žalovanému VÚB, a. s. Bratislava, so sídlom Mlynské nivy č. 1, IČO: 31 320 155 o vydanie daňových dokladov a o vydanie bezdôvodného obohatenia bezodkladne konal.

Sťažovateľovi priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 50 000,- Sk, ktoré je porušovateľ povinný vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohoto rozhodnutia.

Porušovateľ je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy tohoto konania do troch dní od právoplatnosti tohoto rozhodnutia.“

Ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa prijal podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného

súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie uznesením č. k. II. ÚS 185/04-20 z 24. augusta 2004.

Právny zástupca sťažovateľa a predsedníčka okresného súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 29. decembra 2004 (Spr. 3182/04, doručenom ústavnému súdu 5. januára 2005) okrem iného uviedla:

«... Nahliadnutím do spisu som zistila, že návrh na tunajší súd bol podaný dňa 30. 10. 2002. Žalobca súčasne s podaním žaloby požiadal súd o priznanie oslobodenia od zaplatenia súdneho poplatku. Súd o uvedenej žiadosti rozhodol uznesením zo dňa 23. 4. 2004, tak že žiadosti nevyhovel a oslobodenie od zaplatenia súdneho poplatku nepriznal. Uznesenie tunajšieho súdu bolo potvrdené uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 25. 11. 2004. Predmetné uznesenie krajského súdu bolo následne na to doručované právnenému zástupcovi sťažovateľa JUDr. R. S. s tým, že zásielka sa tunajšiemu súdu vrátila dňa 23. 12. 2004 s poznámkou „adresát neznámy“.

Na základe uvedeného môžem konštatovať, že vo veci došlo od podania žaloby do prvého úkonu k prietahom a teda sťažnosť sťažovateľa je dôvodná.»

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...“, a porušenia práva upraveného v čl. 6

ods. 1 dohovoru, podľa ktorého „Každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...“, v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 25 Cb 166/02.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej stabilnej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (II. ÚS 61/98). Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania v zásade považovať také, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: 1. právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, 2. správanie účastníka konania a 3. postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje povaha prejednávanej veci.

Pri uplatnení týchto kritérií však ústavný súd súčasne berie do úvahy, že ich aplikácia je oveľa jednoduchšia v prípadoch, v ktorých zistil, že súd bol celkovo nečinný a vo veci neuskutočnil žiadne úkony (II. ÚS 4/03).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti namieta nečinnosť okresného súdu od podania žaloby 10. októbra 2002 do prvého úkonu tohto súdu z 23. apríla 2004 (tento deň je aj dňom doručenia sťažnosti sťažovateľa ústavnému súdu), t. j. do prijatia uznesenia č. k. 25 Cb 166/02-44 o tom, že žalobcovi nepriznáva oslobodenie od súdnych poplatkov (po odvolaní sťažovateľa potvrdeného Krajským súdom v Bratislave 25. novembra 2004). Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti uznala existenciu prietáhov v označenom konaní okresného súdu.

Ústavný súd na základe predloženého spisu zistil obdobie nečinnosti okresného súdu v trvaní približne jeden a pol roka, ako aj, že ani po viac ako dvoch rokoch od podania návrhu sa vo veci neuskutočnilo žiadne pojednávanie a konalo sa iba o otázke oslobodenia od súdnych poplatkov. Na základe uvedeného ústavný súd rozhodol, že v konaní okresného súdu sp. zn. 25 Cb 166/02 bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší takéto rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Keďže namietané konanie nebolo do času rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľa právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. 25 Cb 166/02 v ďalšom období konal bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd sa zaoberal aj žiadosťou sťažovateľa o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Sťažovateľ žiadal, aby mu bolo priznané primerané finančné zadosťučinenie 50 000 Sk, pričom svoju žiadosť odôvodnil tým, že v dôsledku prietahov v doterajšom postupe okresného súdu sa nachádza v stave právnej neistoty a bola mu spôsobená morálna ujma spočívajúca v pocitoch nedôvery v účinnosť súdneho systému.

Ústavný súd však dospel k záveru, že vzhľadom na konkrétne okolnosti a povahu veci a na záver o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je samotné rozhodnutie o porušení týchto práv sťažovateľa a o prikázaní okresnému súdu, aby konal vo veci bez zbytočných prietahov, dostatočnou

satisfakciou. Z týchto dôvodov rozhodol tak, ako to je uvedené pod bodom 3 výroku tohto rozhodnutia, t. j. o tom, že sťažovateľovi nepriznáva finančné zadost'učinenie.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania, ktoré sťažovateľovi vznikli v súvislosti s jeho zastupovaním v konaní pred ústavným súdom advokátom JUDr. R. K.

Ústavný súd pri rozhodovaní o požadovanej náhrade trov vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Podľa § 20 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) účinnej od 1. januára 2005 patrí advokátovi za úkony právnych služieb vykonané pred dňom nadobudnutia účinnosti tejto vyhlášky odmena podľa doterajších predpisov.

Podľa § 15 písm. a) vyhlášky č. 655/2004 Z. z. má advokát popri nároku na odmenu aj nárok na náhradu hotových výdavkov účelne a preukázateľne vynaložených v súvislosti s poskytovaním právnych služieb, najmä na súdne poplatky a iné poplatky, cestovné a telekomunikačné výdavky a výdavky za znalecké posudky, preklady a odpisy.

Podľa § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. možno od klienta požadovať na náhradu výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné sumu vo výške jednej stotiny výpočtového základu za každý úkon právnej služby. Túto sumu môže advokát požadovať aj vtedy, ak sa na jej náhrade s klientom osobitne nedohodol.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa preto ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 15 písm. a), § 16 ods. 3 a § 20 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. v spojení s § 1 ods. 3, § 13 ods. 8 prvou vetou, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.

Predmetom konania pred ústavným súdom o sťažnosti v zmysle čl. 127 ústavy je ochrana základných ľudských práv a slobôd. Predmet tohto konania je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením, ktoré predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch, alebo s hodnotou predmetu sporu, o ktorom sa koná pred všeobecným súdom (I. ÚS 129/03, III. ÚS 34/03).

Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v roku 2004 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 4 534 Sk zaokrúhlene a hodnota režijného paušálu 136 Sk. Ústavný súd preto v súlade s ustanovením § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde priznal právnemu zástupcovi sťažovateľa náhradu trov právneho zastúpenia za dva právne úkony a režijný paušál spolu vo výške 9 342 Sk.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. januára 2005